

De Rooie Rat; op weg naar het veertigjarig bestaan

Volgend jaar is het alweer zover, het veertigjarig bestaan van de grootste linkse boekwinkel van Nederland; de Rooie Rat uit Utrecht. Het is een jaar dat Joop Maassen van de Rooie Rat, ondanks de lastige situatie waarin de winkel zit, niet zomaar voorbij wil laten gaan.

– Eugène Janssen

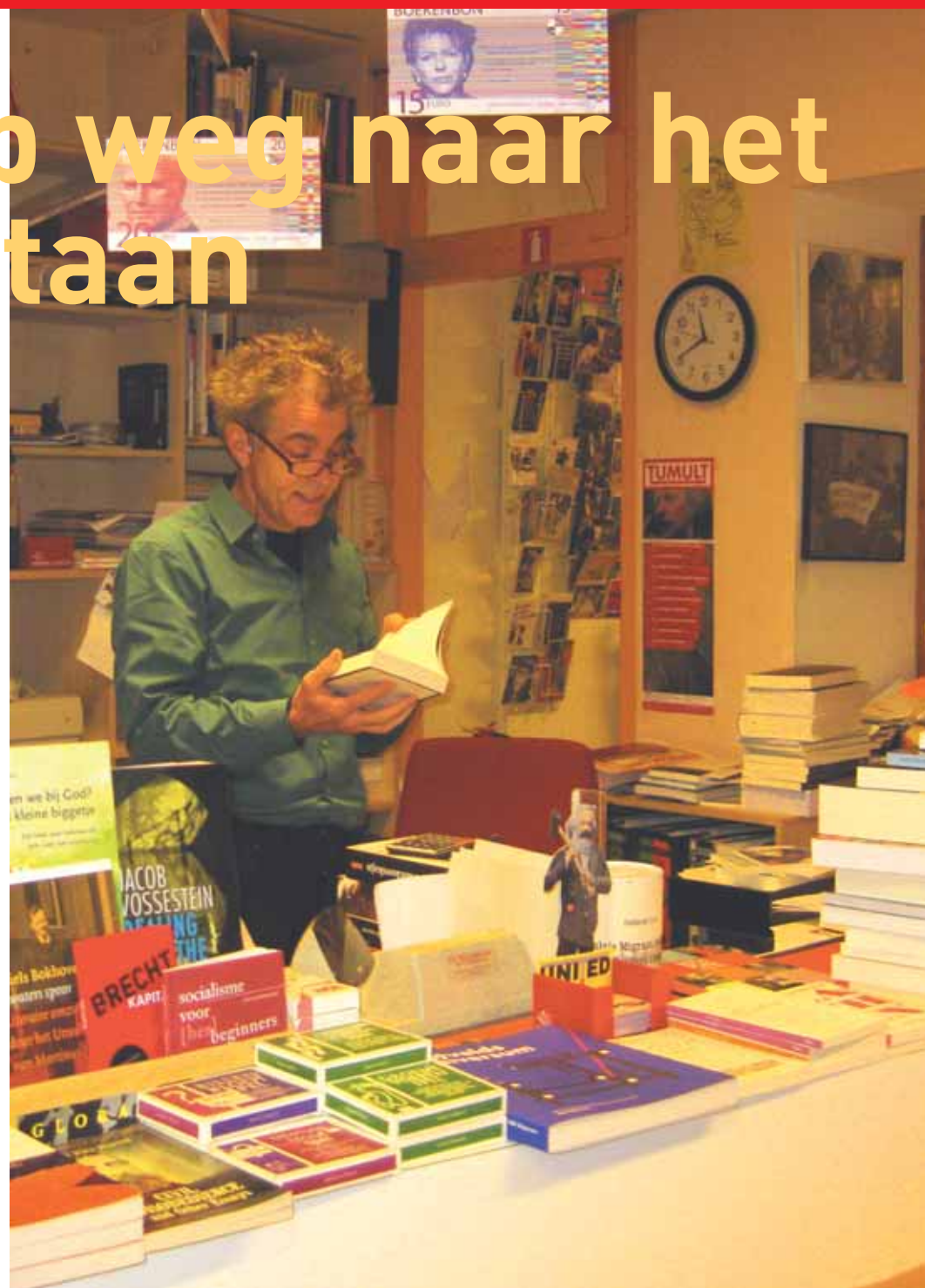
Om de winkel van de Rooie Rat aan de Oudegracht in Utrecht in de eerste week van november binnen te komen, moet je onder een tijdelijke steiger door. Toeval, of het symbool van een winkel die na tientallen jaren opnieuw in de steigers staat? 'Toeval', noemt Joop het. 'De pui wordt onder handen genomen. Het is alleen jammer dat we nu onze roodzwarte vlag niet buiten kunnen laten hangen. Die hing er vanaf de verkiezingen. Het is misschien wel een goed idee om volgend jaar de hele gevel rood in plaats van geel te schilderen. Dat zou het jubileum mooi luister bijzetten.'

'Het lijkt mij sowieso goed om in het kader van het jubileum verder een debat dag te organiseren met prominenten uit het verleden. Dat kan dan over politiek en filosofie gaan', gaat hij verder.

'Maar dan liefst ook met mensen van nu', vult collega Raoul Bos die een stuk jonger is dan Joop, aan.

'Wat mij betreft kijken we niet alleen terug, maar ook vooruit. We staan als Rooie Rat midden in de samenleving en lijken de conjunctuur zelfs mee te hebben. We krijgen steeds meer nieuwe gezichten in de winkel van mensen die zich afvragen wat we kunnen doen tegen de huidige rechtse regering. Het zou mooi zijn wanneer we deze mensen langer aan ons zouden kunnen binden en het is daarom goed om in te spelen op de actualiteit bij het jubileum.'

Raoul, een kleine drie jaar werkzaam bij de Rooie Rat, vertrekt begin 2011 overigens naar West Papua waardoor Joop als enige betaalde kracht achterblijft met een collectief van tien vrijwilligers. 'Ik ga aan de slag voor een ontwikkelingsorganisatie Peace Brigades International. Ik ga in West Papua leven met de plaatselijke bevolking waarbij het de bedoeling is dat zij door onze aanwezigheid veiliger zijn. Peace Brigades is gestoeld op conflictresolutie en pacifisme is bij hen een methode en geen ideologie. Dat spreekt me aan.'

‘Ik heb in de komende maanden nog wel tijd om de vrijwilligers in te werken’, vult hij aan. ‘Het begint bij ons hierdoor steeds meer op het Fort van Sjakoo te lijken. Maar dat is niet erg. Desnoods gaan we helemaal terug naar het begin. We zijn tenslotte vanuit een koffer begonnen. Wie weet waar we eindigen. De Rooie Rat ziet mij overigens nog wel terug. Ik blijf niet eeuwig in het buitenland, ongeveer anderhalf jaar. Maar het is in de tussentijd wel de bedoeling dat vrijwilligers meer verantwoordelijkheden op zich gaan nemen. Daar is geen draaiboek voor. Het is een kwestie van doen en leren.’

Joop: ‘Het is de realiteit dat we op dit moment financieel onvoldoende ruimte hebben om mensen te betalen. We hebben zelfs de vrijwilligersvergoedingen stopgezet. We moeten verder vooral gaan kijken hoe we de winkeldiensten in gaan vullen. Raoul en ik deden de zaterdagen om en om. Daar zoeken we nu iemand nieuw voor. Er is sowieso een vrijwilligersvacature voor zestien uur in de week. Dat moet iemand zijn met affiniteit en liefde voor boeken en politiek, en hopelijk ervaring in het boekenvak. En hij of zij moet natuurlijk tijd hebben. Een gepensioneerde bijvoorbeeld. Wat de andere dagen betreft, is donderdag tegenwoordig mijn vrije dag. Dat zou ik graag zo houden, maar dat moet wel mogelijk zijn.’

De Rooie Rat ziet in tegenstelling tot veel ander boekwinkels de kassaverkoop stijgen. Dat compenseert enigszins de teruggelopen inkomsten uit de abonnementen voor wetteksten die aan advocatenkantoren worden geleverd. Die inkomsten zijn minder dan voorheen doordat er vanwege de crisis abonnementen worden opgezegd, er zijn zelfs twee kantoren gesloten, maar ook doordat uitgeverij Kluwer de marges heeft verkleind.

Joop: ‘Dat betekent dat we daar nieuwe klanten voor moeten werven. Nu is het met de feestdagen voor de deur te druk, maar vanaf januari ga ik in het offensief. Dan zal ik proberen het verloren gegane terrein weer goed te maken. Dat betekent wel dat we niet alleen abonnementen van Kluwer moeten aanbieden, maar ook van SDU. Anders komen we nooit aan het gewenste resultaat.’

Positief nieuws is dat de filosofie studenten in Utrecht de boeken via de Rooie Rat gaan bestellen. Ze deden dat eerder bij Selexys en Van Dijk (online studieboekenwinkel), maar vooral Selexys besteedt

steeds minder aandacht aan studenten. De Rooie Rat heeft de mensen van de studierichting daarentegen een interessante aanbieding gedaan. Dat is volgens Joop bij andere studierichtingen voor herhaling vatbaar.

‘Het is voor ons natuurlijk erg handig om vaste afnemers te hebben. Dat zorgt voor continuïteit en geeft ons de mogelijkheid om weer andere op voorhand minder goed lopende boeken aan te bieden. De filosofiestudenten kwamen via een oud-studiegenoot van Raoul bij ons. Dat zijn natuurlijk goede contacten. De studierichting moet idealiter

wel dicht bij de winkel liggen. Met bijvoorbeeld B-studies hebben we weer wat minder’, legt Joop uit.

Een ander recent en prima contact op de Utrechtse universiteit is het collectief Kritische Studenten Utrecht. Dit initiatief werd in 2009 opgericht door studenten die een kritische omgeving op en rond de universiteit misten. De Rooie Rat biedt ruimte voor scholingsactiviteiten, vergaderingen en films. Joop: ‘Hierdoor krijgen we een hoop nieuwe gezichten in de winkel die, ons eenmaal gevonden, terug blijven komen. Bovendien zijn enkele van de kritische studenten vrijwilliger bij ons. Dat is zo een mooie wisselwerking. De lezingen die we met regelmaat organiseren werken net zo. We willen de onderwerpen natuurlijk belichten, maar ook boeken verkopen. Er komen zo een hoop mensen in de winkel die ons zo leren kennen.’

Joop: ‘De tegenstellingen worden groter, overall. Radicaal zijn is geen probleem. Voor het jubileumjaar zie ik daarom grote mogelijkheden. Het zit ons misschien niet op alle vlakken mee, maar onze geest is ongebroken. En dat willen we volgend jaar precies laten zien.’

